

PATVIRTINTA

Marijampolės profesinio rengimo centro
direktorius 2024 m. rugsėjo 02 d.
įsakymu Nr. V1-141

MOKINIO, BESIMOKANČIO AUTOMATINIO SISTEMŲ MECHATRONIKO SPECIALYBĖS, SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 2-4

- Pastebėjus mokymo patalpoje bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti profesijos mokytoją. Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.
- Vykdyti Marijampolės PRC darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda profesijos mokytojas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.
- Praktinių užsiėmimų metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.
- Palaikyti tvarką darbo vietoje.
- Darbo vietoje neturi būti pašalinių žmonių.
- Mokinys privalo dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis
- Mokiniui draudžiama dirbti pneumatiniiais ir elektriniais įrankiais, naudotis įrengimais, jei jis nėra apmokytas neinstrukuotas, kaip reikia saugiai dirbti šiais įrankiais ir įrengimais.
- Praktinių užsiėmimų metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebėti praėjimų ir pravažiavimų saugumą.
- Draudžiama be profesijos mokytojo žinios patikėti darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikinėti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima tik gavus profesijos mokytojo leidimą.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

- Pavojingi, kenksmingi rizikos veiksniai, esantys ar galintys pasireikšti mokinių darbo aplinkoje, galimas poveikis mokinių saugai ir sveikatai, prevencinės priemonės:

Rizikos veiksnys	Poveikis saugai ir sveikatai	Prevencinės priemonės
<i>Fizikiniai veiksniai:</i>		
Nepakankamas darbo vietos apšvietimas	Didėja akių nuovargis, silpnėja rega, mažėja mokinio pastabumas. Galimos darbo klaidos, kurios gali būti susijusios su įvairaus masto incidentais, avarijomis, nelaimingais atsitikimais	Jeigu bendras apšvietimas yra mažesnis už reikalaujamą, būtina didinti šviestuvų kiekį ar papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus
Netinkamas mikroklimatas	Įvairaus sunkumo ūmių sveikatos sutrikdymų ar profesinių ligų rizika	Įvertinus mikroklimatą, naudoti tinkamus darbui rūbus, avalynę

(temperatūra, drėgmė, ventilacija ir t.t.)		
Per didelis triukšmo lygis (mokinio darbo vietoje bendras triukšmo lygis neturi viršyti 80 dBA)	Galimi įvairaus sunkumo klausos ir vestibuliarinio aparato sutrikimai. Triukšmas sukelia negrįžtamą klausos susilpnėjimą ar net klausos netekimą ir profesines ligas. Mažina darbingumą	Vengti buvimo padidėjusio triukšmo zonoje, jei to padaryti neįmanoma, apsaugai nuo triukšmo naudoti ausines, ausų kištukus, kitas įmonėje nustatyta tvarka naudojamas apsaugos priemonės arba trumpinti triukšmo veikimo laiką
Darbas lauko sąlygomis – nepalankios meteorologinės sąlygos	Įvairaus sunkumo ūmių sveikatos sutrikdymų ar profesinių ligų rizika	Įvertinus mikroklimatą ir meteorologines sąlygas, naudoti tinkamus darbui šiomis sąlygomis rūbus, avalynę, esant audrai, perkūnijai, plikšalai darbus nutraukti. Apsisaugojimui nuo šio veiksnio būtina tinkamai organizuoti darbo režimą- taikyti specialias pertraukas
Rankas veikianti vibracija	Neigiamas poveikis visam organizmui, nuovargis. Ypač pasireiškiantį raumenų, kaulų struktūros, neurologiniais ir kraujagyslių pakenkimais. Gali sukelti profesines vibracines ligas	Kaitalioti darbą su vibruojančiais ir nevibruojančiais įrenginiais. Nuolat tikrinti ar gerai išbalansuotos judančios įrenginio dalys, naudoti asmenines apsaugines priemones. Prieš pradėdant dirbti su rankas veikiančiais vibruojančiais įrankiais (įtaisais) atlikti rankų apšilimo pratimus. Naudoti asmenines apsaugos priemones, mažinančias vibraciją (pirštines, avalynę, kelių apsaugos priemones). Dirbant keisti įrankius. Pertraukėlių metu masažuoti rankų pirštus. Vengti rūkyti
<i>Cheminiai veiksniai:</i>		
Dulkės (organinės ir neorganinės kilmės), alergiškai veikiančios visą organizmą	Galimi įvairaus sunkumo kvėpavimo takų, gleivinės, odos sudirginimai ar sužalojimai, galintys įtakoti ūmius ar lėtinius susirgimus, alergines organizmo reakcijas	Apsaugai nuo dulkių naudoti respiratorius, uždaro tipo akinius, tinkamus tokiam darbui rūbus, avalynę, kitas asmenines apsaugos priemones
Išmetamos, darbo priemonių su vidaus degimo varikliais, dujos	Galimi įvairaus sunkumo (net mirtini) apsinuodijimai smalkėmis	Dirbant patalpose nenaudoti darbo priemonių su vidaus degimo varikliais. Neremontuoti patalpose transporto priemonių dirbant

		varikliui, jei nėra tam pritaikytos veikiančios ištraukiamosios ventiliavimo sistemos
Įvairūs techniniai skysčiai	Galimi įvairaus sunkumo (net mirtini) apsinuodijimai, organizmo alergija	Dirbti su asmeninėmis saugos priemonėmis. Laikytis medžiagų saugos duomenų lapuose nurodytų reikalavimų
<i>Fiziniai veiksniai:</i>		
Elektros srovės poveikis, esant netvarkingai instaliacijai ar netinkamai naudojant elektrinius prietaisus, įrenginius ir įrankius	Įvairaus sunkumo traumų (net mirtinų), sveikatos sutrikdymų rizika	Laikytis elektrosaugos reikalavimų. Nenaudoti netvarkingų elektrinių įrankių, įrengimų, kitų darbo priemonių. Nesiliesti prie neizoliuotų elektros įrangos dalių, kuriomis teka elektros srovė. Remontuoti elektros įrenginius ir prietaisus gali tik asmuo, turintis atitinkamą elektrosaugos mokinio kvalifikaciją
Netvarkinga darbo vieta (slidžios, nelygios grindų ar grindinio dangos)	Paslydimas, pargriuvimas. Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai	Užtikrinti, kad darbo vietoje grindų dangos būtų neslidžios, sausos, lygios, nuolat valomos, jeigu dėl darbo specifikos grindys būna šlapios ir slidžios, būtina dėvėti apsaugančią nuo paslydimo avalynę
Netvarkingos ar užgriozdintos patalpos, teritorija	Užkliuvimas, pargriuvimas, užgriuvimas, nukritimas. Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai ar net mirtinos traumos	Nuolat palaikyti tvarką ir švarą patalpose ir teritorijoje. Laikytis sandėliavimui, patalpų eksploatavimui ir teritorijos priežiūrai keliamų reikalavimų
Netvarkingi įrengimai, įrankiai, prietaisai ir kt.	Tikimybė įsipjauti, įsidurti į aštrius daiktus, briaunas, patirti sužalojimus ar įvairaus sunkumo traumas dėl neapsaugotų besisukančių ar kitaip judančių detalių	Dirbti tik su tvarkingais ir reikiamos komplektacijos įrenginiais, įrengimais, įrankiais ir prietaisais, juos naudoti pagal paskirtį ir prisilaikant jų eksploatavimo taisyklių reikalavimų. Savavališkai darbo priemonių nemodifikuoti
<i>Fiziniai veiksniai:</i>		
Krentantys daiktai	Galimi įvairaus sunkumo galvos, galūnių, kitų kūno vietų sužalojimai, traumos	Daiktus, įrankius, medžiagas ir kitas priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi, nebūti vietose, kur vyksta krovos darbai. Darbo vietose, kur yra

		krentančių daiktų rizika, dėvėti šalną
Fizinė perkrova (reglamentuojamas krovinio svoris svyruoja nuo 3 iki 16 kilogramų moterims ir nuo 5 iki 25 kilogramų vyrams.)	Galimos įvairaus sunkumo traumos, raumenų patempimai, stuburo sužalojimai	Nekelti vienam daiktų (detalių, ruošinių, įrenginių), viršijančių leistiną krovinio kėlimo normą. Jeigu nėra galimybių tai atlikti dviese, būtina naudotis kėlimo įrenginiais
Besisukančios ar kitaip judančios neuždengtos mechanizmų ir įrengimų dalys	Nurodytos mechanizmų dalys gali įtraukti darbo drabužius, o su jais ranką ar kitas kūno dalis. Galimos įvairaus sunkumo traumos, galūnių sužalojimai	Neliesti rankomis besisukančių ar kitaip judančių dirbančio įrenginio dalių, kurių negalima uždengti apsaugomis, skydais. Nedėvėti darbo rūbų palaidais skvernais, atsegtomis rankovėmis, nenešioti raiščių, grandinėlių
Gaisras ir sprogitimas	Galimas nudegimo ar net žuvimo pavojus	Pakeisti produktą kitu mažiau pavojingu. Panaikinkite artimus uždegimo šaltinius (kibirkštis, cigaretė, suvirinimo vietą ir pan.). Įrenkite kontrolės ir aliarmo priemonės. Laikykitės gesintuvus lengvai prieinamoje vietoje. Nustatykite veiksmų planą gaisro metu
<i>Ergonominiai, psichosocialiniai ir organizaciniai veiksniai</i>		
Nepatogi, priverstinė darbo poza	Galimi skeleto sistemos ir raumenų pažeidimai	Tinkamai parinkti darbo aukštį ir darbo priemonių išdėstymą, taip pat sudaryti galimybę keisti darbo pozą
Stresas dėl netinkamo darbo organizavimo, kvalifikacijos stokos	Dėl netinkamo darbo organizavimo galimos problemos tarp kolegų, konfliktai tarp mokinių ir vadovaujančio personalo. Stresas ir įtampa padidina jautrumą ir įtakoja klaidų atsiradimą. Galimi įvairaus sunkumo galvos, galūnių, kitų kūno vietų sužalojimai, traumos	Aptarti su mokiniais užduočių planavimą ir paskirstymą. Apsvarstyti darbo proceso eigą. Mokinįs motyvuoti, sukurti jų atsakomybės sampratą. Problemas spręsti atskiruose pokalbiuose. Sukurti tiesioginę ir aiškią informacijos sistemą, kuri padėtų išvengti klaidų. Patikrinti organizavimą, sukurti tiesioginę ir aiškią informacijos sistemą. Pritaikyti pertraukų sistemą. Darbams atlikti parinkti tinkamus mokinius, kurie atitinka keliamus kvalifikacinius reikalavimus
Dėmesio įtampa	Galimos įvairaus sunkumo traumos	Daryti pertraukas, pavaikščioti, padaryti akių mankštą, jei yra

		galimybė pakeisti darbą, kuris reikalauja mažesnės įtampos
--	--	--

11. **Ženkliai darbo vietoje.** Mokinys turi žinoti įmonėje, darbo vietose (objektuose) esančius saugos ir sveikatos apsaugos ženklus bei vykdyti tai, ką tie ženklai nurodo.

Simbolis	Reikšmė		Simbolis	Reikšmė
ĮSPĖJAMIEJI ŽENKLAI				
	Bendrasis įspėjamasis ženklas			Įspėjimas. Elektros srovės poveikis
	Įspėjimas. Judančios mašinos dalys			Įspėjimas. Pavojus prisipausti
	Įspėjimas. Krentantys daiktai			Įspėjimas. Pavojus nukirsti pirštus
	Įspėjimas. Galima susižeisti galvą			Įspėjimas. Karšti paviršiai
	Įspėjimas. Slidus paviršius			Įspėjimas. Pavojus įkristi
	Įspėjimas. Kenksminga arba dirginanti medžiaga			Įspėjimas. Degi medžiaga
ĮPAREIGOJAMIEJI ŽENKLAI				
	Bendrasis privalomasis veiksmas			Skaityti gamintojo pateiktą įrenginio eksploatavimo instrukciją, aprašymą
	Būtina vilkėti apsauginius drabužius			Būtina avėti apsauginius batus
	Būtina naudoti apsauginius akinius			Būtina mūvėti apsaugines pirštines
	Būtina dėvėti apsauginį šalną			Būtina dėvėti kepuraitę
DRAUDŽIAMIEJI ŽENKLAI				
	Bendrasis draudžiamasis ženklas			Eiti pašaliniams asmenims draudžiama
	Draudžiama naudoti ugnį, atvirą šviesos šaltinį			Draudžiama rūkyti
INFORMACINIAI ŽENKLAI				

	Rinkimosi vieta		Rūkymo vieta
	Pirmoji pagalba		Skubios pagalbos telefonas
	Evakuacinis išėjimas tiesiai		Avarinis išėjimas
	Evakuacinis išėjimas į kairę		Evakuacinis išėjimas į dešinę
			
	Gesintuvas		Gaisro aliarmo skelbimo vieta
	Gaisrinis hidrantas		

12. Įvertinus rizikos veiksnius ir vadovaudamasis nustatytomis normomis mokinyms privalo naudotis asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

13. akims apsaugoti;

14. klausos apsaugines priemones;

15. apsauginiais darbo darbužiais.

16. kojoms ir pėdoms apsaugoti;

17. Mokinys privalo:

18. dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

19. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones;
20. laiku pranešti profesijos mokytojui apie jų nusidėvėjimą, užteršimą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas;
21. Gauti profesijos mokytojo užduotį, susipažinti su darbų vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.
22. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, atsilapojusiais, netvarkingais darbo drabužiais.
23. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar grindys sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti ar pakankamas vietinis apšvietimas.

MOKINIO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

24. Gauti iš profesijos mokytojo užduotį, susipažinti su darbo vykdymo tvarka ir saugiais darbo metodais.
25. Apsirengti tvarkingus ir tinkamo dydžio darbo drabužius, užsisagstyti juos, apsiauti darbo avalynę, patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį.
26. Draudžiama dirbti su suplyšusiais, atsilapojusiais darbo drabužiais.
27. Patikrinti asmenines apsaugos priemones ir naudoti jas pagal paskirtį.
28. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą, pašalinti nereikalingus daiktus, galinčius trukdyti dirbti, įsitikinti, ar grindys sausos, neslidžios, neužkrautos vaikščioti skirtos vietos, vizualiai patikrinti ar pakankamas vietinis apšvietimas. Apžiūrėti elektros įrenginius: ar nenutrūkę elektros laidai, jungiantys įrenginį su elektros tinklu, ar nepažeista jų izoliacija, ar laidai apsaugoti nuo atsitiktinių mechaninių pažeidimų.
29. Paruošti ir patikrinti įrankius, kuriais reikės naudotis darbo metu (atsuktuvus, replės, pernešamas lempas, kopėčias). Paruošti darbui pernešamus matavimo prietaisus (megommetrus, voltmetrus, ampermetrus, indikatorius ir kt.), parinkus jiems jungiamuosius laidus su gnybtais ir antgaliais, patogiais įjungimui į tinklą.
30. Norint paruošti darbo vietą darbui, kai iš dalies arba visiškai išjungiamą įtampa, turi būti atliktos šios techninės priemonės:

30.1. atlikti būtinus atjungimus ir imtis priemonių, neleidžiančių paduoti įtampą į darbo vietą, įjungiamą blokuotė, išimami saugikliais, užrakinamos kirtiklio pavaros ir t.t.

30.2. pakabinti plakatą „NEJUNGTI - ĮRENGINIUOSE DIRBAMA“, plakatą gali nuimti tik tas, kas jį pakabino arba asmuo, jį pakeitęs;

30.3. patikrinti ar nėra įtampos srovinėse dalyse, ant kurių turi būti įžeminimas; patikrinti, ar nėra įtampos srovinėse dalyse, ant kurių turi būti įžeminimas;

31. Darbuotojui draudžiama naudotis apsauginėmis priemonėmis ir įtaisais, jei jų elementai turi įtrūkimų, lūžius ir kitus defektus, dėl kurių galimas jų lūžimas eksploatacijos metu, o taip pat tvirtinti apsaugos priemones prie sienų, perdangos, pastolių elementų, būdais, nenumatytais eksploataavimo instrukcijoje.

MOKINIO VEIKSMAI DARBO METU

32. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.
33. Palaikyti tvarką darbo vietoje.
34. Neatitraukti dėmesio nuo darbo ir neužsiminėti pašaliniais darbais.
35. Nedirbti jei darbo vieta nepakankamai apšviesta.
36. Jungiant elektros įrenginius įsitikinti ar pakankamo ilgio kabelis, jo prailginimui

galima naudoti tik tvarkingus pramoninės gamybos prailgintuvus.

37. Įvykus gedimui, elektrikas įrengimų derintojas atvyksta į gedimo vietą pagal darbuotojų iškvietimą. Esant vienu metu keliems gedimams, pirmoje eilėje šalinami gedimai, kurie sudaro pavojų žmonių saugumui, gaisro kilimui arba įrenginio sugadinimui, kiti gedimai šalinami eilės tvarka.

38. Baigus remontą, įrengimai išbandomi.

39. Mechatronikas darbo metu privalo apeiti ir apžiūrėti priskirtų objektų elektros įrengimus, gamybinės ir buitines patalpas. Apėjimo metu turi būti tikrinama :

39.1. ar nekaista kontaktai pagrindiniuose paskirstymo skyduose, jėgos ir magnetinėse spintose, ar apšvietimo skydeliuose;

39.2. ar elektros įrengimai nesulaužyti, nepažeista jų izoliacija, ar jie neapkrauti pašaliniais daiktais, neužkrauti praėjimai prie jų;

39.3. ar paleidimo - reguliavimo įtaisai turi užrašus, nurodančius jų paskirtį ir priklausomybę, įrengimams;

39.4. ar uždengtos įtampą turinčios srovinės dalys, ar laidai ir kabeliai pakelti į reikiamą aukštį, ar jie apsaugoti nuo mechaninio sužalojimo;

39.5. ar teisingai aptarnaujami įrengimai, ar jie neperkraunami, ar nedirba tuščia eiga;

39.6. ar tvarkingas apšvietimo tinklas, ar tvarkingi jungikliai bei paleidimo automatai;

39.7. ar tvarkinga pranešanti, įspėjanti ir avarinė signalizacija;

39.8. ar patikimai įžeminti (įnulinti) elektros įrengimai.

40. Vykdamas darbus, iš darbo vietos turi būti pašalinti visi nereikalingi daiktai.

41. Darbo metu remontuojamų įrengimų detalės turi būti tvarkingai sudedamos, kad netrukdytų.

42. Remontuojamose darbo vietose srovinės dalys turi būti atjungtos. Taip pat turi būti atjungtos ir tos dalys, prie kurių galima prisiliesti darbo metu. Atjungti reikia taip, kad darbai skirti elektros įrengimams arba elektros įrenginio dalis būtų iš visų pusių atskirti nuo įtampos turinčių srovinių dalių komutaciniais aparatais arba išimant saugiklius.

43. Remontui naudojamus elektros įrenginius reikia atsijungti, prisilakant saugos darbe reikalavimų, užtikrinančių saugų darbą elektros įrengimuose. Ant kirtiklių rankenų pakabinti plakatus "NEJUNGTI !" " ĮRENGINIUOSE DIRBAMA". Plakatus gali nuimti tik tas, kas juos pakabino arba asmuo, jį pakeitęs.

44. Remonto metu neatjungtos srovinės dalys prie kurių galima atsitiktinai prisiliesti, turi būti atitvertos. Laikini aptvarai turi būti gerai įtvirtinti, izoliuojantys įdėklai pagaminti iš izoliuojančių medžiagų.

45. Ar remontuojama dalis nėra po įtampa, tikrinti įtampos indikatorius arba voltmetro pagalba.

46. Naudotis tvarkingomis ir patikrintomis pristatomomis kopėčiomis ir pastoliais. Kopėčių aukštis turi būti ne didesnis kaip 5 m. Ant lygaus paviršiaus statomų kopėčių pagrindai turi būti apkalti guma, ant žemės statomos kopėčios privalo turėti aštrius metalinius antgalius. Naudotis surištomis kopėčiomis draudžiama.

47. Darbus, naudojant kopėčias, turi atlikti du žmonės, kurių vienas turi būti apačioje. Dirbama nuo pakopos, esančios ne mažiau kaip 1 m nuo viršutinio kopėčių galo.

48. Darbo metu draudžiama :

48.1. dirbti su elektros įrankiais, prietaisais ar įrenginiais, jei ant jų pateko skystis;

48.2. eksploatuoti išardytą, nebaigtą remontuoti elektros įrenginį.

48.3. aptarnaujant ar remontuojant visiškai neatjungtus elektros įrengimus, naudotis metalinėmis kopėčiomis;

48.4. dirbti elektriniu įrankiu nuo pristatomų kopėčių;

48.5. dirbti pavojingose zonose, kuriose veikia pastovūs ar potencialūs pavojingi gamybiniai faktoriai (neizoliuotos, įtampą turinčios srovinės dalys, mašinų ir mechanizmų judėjimo vietos, vietos, virš kurių perkeliama krūviai ir pan.), jei nėra reikalingų organizacinių - techninių priemonių saugiam darbų vykdymui;

48.6. padavinėti dirbantiems viršuje detales ar įrankius, metant juos į viršų, o taip pat mesti juos į apačią;

48.7. dirbti nesinaudojant, o taip pat naudojantis netvarkingomis ar neišbandytais apsauginėmis priemonėmis, įrankiais, įtaisais ir montavimo priemonėmis;

48.8. palikti įrankius ir detales ant aptarnaujamų įrenginių viršaus ar jų viduje;

48.9. naudotis neišbandytais izoliuojančiomis apsaugos priemonėmis, tai pat apsaugos priemonėmis, kurių eilinis bandymo terminas pasibaigęs;

48.10. prijungti prie tinklo netvarkingus, neišbandytus ir neturinčius inventorinių numerių įrankius, transformatorius ir kitus įrengimus ir prietaisus, o taip pat neįsitikinus, kad jais dirbantys darbuotojai turi atitinkamą elektroaugos kvalifikaciją;

48.11. jungti kirtiklių ir paleidiklių mygtukus pašaliniais daiktais;

48.12. stoti ant liukų ir įvairių duobių, iškasų perdangos;

48.13. eiti arti krašto, dirbant ant stogo (keičiant apšvietimo lempas).

49. Lydžiuosius saugiklių įdėklus reikia keisti išjungus įtampą. Keisti, esant įtampi, reikia užsidėjus apsauginius akinius, užsimovus dielektrines pirštines, naudotis izoliuojančiomis replėmis. Keisti saugiklių lydžiuosius įdėklus gali vienas žmogus, kurio kvalifikacija ne žemesnė kaip VK.

MOKINIO VEIKSMAI DARBO METU, ATLIEKANT ŠALTAKALVIŠKUS DARBUS.

50. Galandant įrankius galastuvu, reikia stovėti iš šono abrazyvinio disko, bet ne prieš jį. Draudžiama dirbti suskilusiu abrazyviniu disku.

51. Draudžiama dirbti be apsauginio skydelio (ekrano) arba be apsauginių akinių.

52. Draudžiama įrankius galasti abrazyvinio disko šoniniu paviršiumi.

53. Apdorojamasis metalas turi būti stipriai įtvirtintas spaustuvuose.

54. Raktai turi atitikti veržlių dydį.

55. **Draudžiama:**

55.1. reguliuoti mechaninį įrenginį jam dirbant;

55.2. laikyti rankose atkertamas detales;

55.3. dirbti gręžimo staklėmis su pirštinėmis arba aptvarstytais rankomis;

55.4. burna nupūsti metalo dulkes;

55.5. liesti neizoliuotus laidus replėmis ir kitais metaliniais įrankiais;

55.6. nuiminėti nuo staklių apsauginius aptvėrimus, remontuoti ir valyti veikiančias stakles, perjunginėti ar perkelti pavaros diržus, rankomis stabdyti besisukančias darbo dalis, ranka valyti drožles;

55.7. dirbti prie mašinų ir mechanizmų, jei velenai, diržai, krumpliaračiai, grandinės, sliekinės pavaros ir kitos atidengtos judančios dalys yra neaptvertos;

55.8. keliant krūvius, perkelti kėlimo mechanizmus, trosus, stropus arba traversas. Lyno kėlimo galia nustatoma pagal ant jo esančią žyminę lentelę, o kėlimo įrenginio - pagal ant jo prikabiną lentelę;

56. Remonto atlikimo vietą reikia sistemingai valyti nuo šiukšlių, purvo ir pašalinių daiktų.

Grindys turi būti lygios ir sausos. Išsiliejusius techninius skysčius būtina tuoj pat pašalinti. Slidžias vietas reikia pabarstyti sorbentu ar pjuvenomis.

57. Mokinys privalo:

58. įsitikinti, kad įrengimas atjungtas iš maitinimo tinklo. Įrenginio atjungimas turi būti įrašytas elektriko operatyviniame žurnale, nurodytas tikslus atjungimo laikas, atjungusio asmens pavardė ir parašas, ant elektros maitinimo spintos pakabintas plakatas su užrašu "Nejungti Dirba žmonės";

59. įrankius nešioti į darbo vietą galima tik specialioje dėžėje su rankena. Rūbų kišenėje nešioti įrankius draudžiama.

60. Mechatronikai draudžiama :

61. dirbti arti judamųjų mechanizmų, taip pat arti neizoliuotų elektros laidų ir kitokių srovės laidininkų;

62. apžiūrėti, valyti bei tepti judamuosius mechanizmus, taip pat nuimti ar uždėti diržus ant besisukančių skriemulių.

63. Draudžiama dirbti su elektromechaniniu įrankiu ant pristatomųjų kopėčių.

64. Elektromechaninius įrankius reikia naudoti pagal reikalavimus, nurodytus pase ir įmonės gamintojos eksploatavimo instrukcijoje. Įrankiai turi būti sistemingai tikrinami ir remontuojami. Remontuoti ir reguliuoti galima tik jį išjungus ir sustabdžius.

65. Veržlių raktai turi atitikti veržlių matmenis. Draudžiama atsukinėti ir užsukinėti veržles didesnių matmenų raktu, tarp rakto ir veržlės įdėjus metalines plokšteles, pailginti raktą prijungiant prie jo kitą raktą arba vamzdį, taip pat atsukant veržlės raktą mušti plaktuku.

66. Dirbant su kirstukais ir kitais smūginiais įrankiais, reikia užsidėti apsauginius akinius su nedūžtamais stiklais.

67. Apdirbant detalę, būtina ją gerai įtvirtinti spaustuvuose.

68. Apdirbamos detalės, ruošiniai, įrankiai turi būti padėti taip, kad nenukristų.

69. Draudžiama stovėti ar eiti po pakeltu kroviniu.

70. Dirbti galandimo, gręžimo ir kitomis staklėmis galima tik papildomai instruktuojam.

71. Dirbti elektriniais ir pneumatiniiais įrankiais galima tik apmokytam ir papildomai instruktuojam.

72. Dirbant ant pastolių, negalima vienu metu dirbti keliuose aukštuose, jeigu nėra klojinių, apsaugančių apačioje dirbančius žmones nuo krentančių daiktų.

73. Nešiojamų kopėčių atramos turi būti apsaugotos nuo skydimo, pritvirtinant prie jų viršutinių ar apatinių galų bet kokį kopėčioms nuslysti neleidžiantį įtaisą ar panaudojant kitus slydimą pašalinančius būdus.

74. Dirbant aukštyje būtina įrankius laikyti specialiaame krepšyje.

75. Darbus, naudojant kopėčias, turi atlikti du žmonės, kurių vienas turi būti apačioje. Dirbama nuo pakopos, esančios ne mažiau kaip 1 m nuo viršutinio kopėčių galo.

76. Draudžiama nuo paaukštavimo priemonių šokti.

77. Detalių plovimui negalima naudoti nuodingųjų chemikalų ir kitų, nežinomų skysčių. Drožles valyti tik šepėčiu.

78. Detales plauti, prapūsti jas suspaustu oru, galima tik specialiai tam skirtose vietose, esant ištraukiamajai ventiliacijai, suspaustą orą naudoti drabužiams valyti draudžiama.

79. Draudžiama palikti nesutvarkytas tepaluotas valymo, šluostymo medžiagas, visas panaudotas medžiagas, reikia surinkti į metalinę dėžę ir baigus darbą išnešti iš patalpos.

80. Šaltkalviui draudžiama liestis prie neizoliuotų laidų įjungtų į elektros tinklą.

81. Leidžiama nepavojinga vienkartinė keliamo ir pernešamo krovinio masė kartu dirbant kitą darbą (iki dviejų kartų per valandą):

81.1. vyrams – 5-15 kg;

81.2. moterims – 3-16 kg.

MOKINIO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

82. Būtina išjungti įrenginių elektros srovę ir pranešti profesijos mokytojui vadovui šiais atvejais:

82.1. pastebėjus stiprų įrengimų detalių, laidų įkaitimą;

82.2. sugedus elektros instaliacijai (neveikia, kibirkščiuoja kištukinis lizdas, jungtukas);

82.3. pajutus svylančių laidų kvapą;

82.4. padidėjus triukšmui ir vibracijai;

82.5. nutrūkus elektros energijos tiekimui.

MOKINIO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

83. Sutvarkyti darbo vietą, kurioje buvo dirbama.

84. Baigus remontą, montavimą, įrenginiai išbandomi kartu su įrenginius aptarnaujančiais (eksploatuojančiais) asmenimis.

85. Patikrinti remontuojamų įrenginių įžeminimo (įnulinimo) tvarkingumą.

86. Patikrinti visų naudotų apsaugos priemonių, prietaisų, įrankių skaičių ir tvarkingumą.

87. Išjungti iš elektros tinklo naudotą įrenginį.

88. Darbo metu naudotus įrankius sudėti į jiems skirtas vietas.

89. Atliekas pašalinti į tam tikslui skirtas vietas.

90. Tvarkingai į spintelę susidėti darbo drabužius.

91. Informuoti profesijos mokytoją, jei darbo metu susižeidė ar patyrė ūmius sveikatos sutrikimus.

Instrukciją parengė: Darbų ir civilinės saugos inžinierius

V. Naruševičius